

Georges Cottier, *Les chemins de la raison. Questions d'épistémologie théologique et philosophique*, Saint-Maur: Parole et Silence 1997, s. 256.

Ku zdumieniu, a nawet zgorszeniu niektórych, papież Jan Paweł II w encyklice *Fides et ratio* jeszcze raz przypomniał o znaczeniu św. Tomasza z Akwinu w ramach rozwijania refleksji filozoficzno-teologicznej nad doktryną Kościoła. Zasługą Akwinaty jest między innymi ustalenie pierwszego rozróżnienia między rozumem i wiarą, a tym samym filozofią i teologią, oraz wypracowanie spójnego systemu relacji, w jakich należałoby widzieć, najogólniej mówiąc, racjonalność i religijność. Cechą charakterystyczną systemu tomaszowego jest uznanie autonomii rozumu i wiary, ale

zarazem ustalenie, że zachodzi między nimi wewnętrzna spójność, w świetle której rozum nie sprzeciwia się wierze ani wiara rozumowi.

Czy rozwiązanie Akwinaty może być zaproponowane w nowej sytuacji, w jakiej znalazła się zarówno religijność, jak i racjonalność? Odpowiedzi na takie pytanie dostarcza zbiór powstałych w ciągu kilku ostatnich lat refleksji filozoficzno-teologicznych G. Cottier'a, Teologa Domu Papieskiego. Udzielaniu odpowiedzi na takie pytanie poświęcił on zresztą dużą część swoich poszukiwań naukowych, jakie prowadził przez kilkadziesiąt lat na Uniwersytecie we Fryburgu.

Wychodząc od zasad tomistycznych, podjął refleksje na trzema ważnymi grupami zagadnień, które odzwierciedlają się również w podziale książki na trzy części. W pierwszej części omawia zagadnienia dotyczące relacji zachodzących między wiarą i teologią. Jest to jedno z bardziej aktualnych zagadnień we współczesnej metodologii teologicznej, które kształtuje zarazem tożsamość i powołanie teologa. Na szczególną zasługę u G. Cottier'a zasługuje włączenie do tych refleksji zagadnień dotyczących kultury, a zwłaszcza ukazanie kulturotwórczej roli teologii.

Część druga sygnalizowanej tu publikacji zawiera refleksje skoncentrowane wokół zagadnienia relacji wiary i filozofii, które stanowi również centralne zagadnienie encykliki *Fides et ratio*. Uzasadnia więc przede wszystkim, że wiara potrzebuje filozofii, aby w pełni odpowiadała naturze ludzkiej, która jest *rozumna*. Potrzebuje jej, by móc zrozumieć czym jest religia, jak człowiek powinien działać zarówno na poziomie indywidualnym, jak i społecznym, stąd też podkreśla szczególne znaczenie filozofii w ramach opracowywania katolickiej nauki społecznej.

Ostatnia grupa refleksji dotyczy zagadnień związanych z miejscem filozofii w ustaleniu właściwych relacji między nauką i wiarą, między wiarą i naukami o człowieku oraz relacji między samą filozofią i naukami humanistycznymi. Są to zagadnienia, którymi interesują się dzisiaj zarówno przedstawiciele rozmaitych dziedzin naukowych, jak również przedstawiciele filozofii i teologii chrześcijańskiej. Chodzi o wypracowanie spójnej wizji świata, w której można by zunifikować to wszystko, co ma o nim do powiedzenia nauka, filozofia i religia.

Książka G. Cottier'a stanowi cenny zbiór refleksji z zakresu metodologii teologicznej, której wartość wynika dodatkowo ze zbieżności, w wielu miejscach prawie dosłownej, niektórych tez i stwierdzeń z encykliką *Fides et ratio*. Książka stanowi ponadto ważną apologię rozwiązań wypracowanych kiedyś przez św. Tomasz z Akwinu w ramach ustalenia relacji między rozumem i wiarą, a tym samym uzasadnia, dlaczego w nauczaniu Kościoła jest on stawiany na uprzywilejowanej pozycji. Również encyklika *Fides et ratio* potwierdziła tę pozycję. Pokazuje on w ten sposób jeszcze raz, że system tomistyczny jest systemem uniwersalistycznym i „otwartym”, który może stanowić punkt wyjścia dla dalszych poszukiwań metodologicznych w ramach współczesnych pytań dotyczących relacji między wiarą i rozumem, filozofią, kulturą czy też naukami współczesnymi zarówno humanistycznymi, jak i przyrodniczymi.

Ks. Janusz Królikowski

